

Kaupunginvaltuusto	§ 8	27.01.2020
Opetuslautakunta	§ 109	06.10.2020
Kaupunginhallitus	§ 415	26.10.2020
Kaupunginhallitus	§ 480	07.12.2020

Perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuustoaloite koulurauha-asiamiehen nimittämisestä

303/00.02.50/2020

Kaupunginvaltuusto 27.01.2020 § 8

Antti Olkinuora ym. valtuutetut tekivät seuraavan aloitteen:

"Koulukiusaaminen on tunnetusti ongelma monissa kouluissa ja oppilaitoksissa. Kiusaaminen haittaa oppimista ja heijastuu kielteisesti koulu yhteisön lisäksi koteihin ja koko yhteiskuntaan. Moni kärsii kiusaamisen jäljistä koko loppuelämänsä. Vakavimpiin kiusaamisiin liittyy väkivaltaa, joka täyttää rikoksen tunnusmerkit.

Tämän ongelman laajuuden tunnistamiseen, puuttumiseen ja sitä kautta vähentämiseen eivät yleiset julkilausumat riitä. Salon seutu on ollut koulurauhaan liittyvissä tutkimuksissa häntäpäässä. Erityisesti ongelmia on koettu vähävaraisissa perheissä.

Koulurauhan turvaamiseksi ja koulukiusaamisen ehkäisemiseksi tarvitaan uusia keinoja.

Esitämme, että Salon kaupunki nimeäisi koulurauha-asiamiehen, joka palvelisi kaikkia kaupunkimme kouluja. Koulurauha-asiamies olisi koko hyvinvointipalveluiden yhteinen, eikä hän olisi sidoksissa yksittäiseen kouluun tai oppilaitokseen ja niiden henkilökuntaan. Asiamies voisi olla yhdistettynä Salon kaupungin hyvinvointipalveluiden muuhun virkaan. Nimitys voitaisiin siis toteuttaa pääosin kustannusneutraalisti.

Koulurauha-asiamiehen yhteystiedot tulisi olla jokaisessa koulussa näkyvästi esillä ja ne tulisi tiedottaa Wilma-järjestelmän kautta myös koteihin.

Esitämme myös, että ko. asiamiehelle annettaisiin johtosäännöllä tai muutoin valtuudet ottaa vastaan ilmoitukset koulukiusaamisesta ja muista vakavasti koulurauhaa häiritsevistä asioista. Hänelle annettaisiin riittävät valtuudet selvittää tapahtumat itsenäisesti salassapito- ja muut säädökset huomioon ottaen.

Edelleen hänelle annettaisiin valtuudet ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin kiusaamistapausten johdosta ja hän voisi saattaa vakavat tapaukset ao. lautakunnan tai muiden tarvittavien viranomaisten tietoon toimenpiteitä varten.

Koulurauha-asiamiehen tulisi antaa vuosittain Salon opetuslautakunnalle kertomus koulurauhan tilasta ja kehityksestä sekä mahdollisesti tarvittavista ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä kaupungin koululaitoksissa.

Salossa 24.tammikuuta 2020

Antti Olkinuora
Perussuomalaisten valtuustoryhmä
Heikki Tamminen
Mikko Lundén
Tapio Äyräväinen
Sanna Leivonen
Jani Hirvimäki"

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Opetuslautakunta 06.10.2020 § 109

Valmistelija: perusopetusjohtaja Inkeri Lahti, p. 02 7784688,
inkeri.lahti@salo.fi

Koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, kun oppilas joutuu toistuvasti toisen oppilaan tai oppilaiden kiusaamisen kohteeksi. Kiusaaminen voi olla fyysistä tai henkistä, esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista oppilasta. Se merkitsee usein myös kiusatun eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaamisen tunnistaminen ja kokeminen ovat hyvin henkilökohtaisia asioita, kiusaamisen määrittelystä huolimatta. Joku oppilas kokee tietyn asian kiusaamisena ja toinen oppilas taas ei koe sitä kiusaamisena.

Perusopetuslain 37 §:n mukaan koulun toiminnasta vastaa rehtori, jolla on kokonaisvastuu mm. turvallisen opiskeluympäristön toteutumisesta johtamassaan koulussa. Työn painopiste on oppilaiden hyvinvoinnin lisäämisessä, joka ennaltaehkäisee kiusaamista. Työ on moniammatillista yhteistyötä, jossa merkittävässä osassa ovat myös oppilaan huoltajat. Ilman huoltajien vastuullista kasvatustyötä ja lapsille annettavaa esimerkkiä on kouluilla haasteellinen tehtävä kiusaamisen kitkemisessä.

Ilmenneet kiusaamistapaukset käsitellään perusopetuksessa koulun suunnitelman mukaisesti. Jokaisella koululla on oma suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Koulutyön arjessa jokainen henkilöstöön kuuluva aikuinen toimii "koulurauha-asiamiehenä" eli on velvollinen puuttumaan jokaiseen havaitsemaansa kiusaamistapaukseen.

Lukuvuonna 2019-2020 perusopetuksen erillisenä teemana oli koulukiusaamisen ennaltaehkäiseminen ja siihen puuttuminen. Myös Mitä kuuluu? – teemavuosi lisäsi koulujen työmuotoja oppilaiden kohtaamiselle ja aikuisten tietoiselle läsnäololle oppilaiden kanssa. Kaikissa perusopetuksen yksiköissä tehtiin syksyllä 2019 Hyvinvointiprofiili -kysely. Sen tulokset ovat esityslistan liitteenä.

Hyvinvointiprofiili -kyselyn tulosten mukaan alakouluissa yhteensä 79 prosenttia oppilaista on täysin samaa mieltä (tumman vihreä väri) tai samaa mieltä siitä (vaalean vihreä), että heitä ei kiusata koulussa. 10 prosenttia oppilaista vastasi, että eivät ole samaa tai eri mieltä (keltainen), kuusi prosenttia oli eri mieltä (oranssi) ja viisi prosenttia täysin eri mieltä (punainen).

Yläkouluissa 82 prosenttia vastanneista oppilaista oli täysin samaa mieltä tai samaa mieltä siitä, että heitä ei kiusata koulussa. Yhdeksän prosenttia ei ollut asiasta samaa eikä eri mieltä. Viisi prosenttia oli eri mieltä ja neljä prosenttia täysin eri mieltä.

Lukuvuoden 2020-2021 Hyvinvointiprofiili-kyselyt laaditaan marraskuun loppuun mennessä, jolloin arvioidaan lukuvuoden 2019-2020 toimenpiteiden vaikutus. Hyvinvointiprofiilin tulosten perusteella laaditaan tarvittavat yhteisöllisen oppilashuoltotyön toimenpidesuunnitelmat ja muut tarvittavat interventiot. Erityistä huomiota tullaan kiinnittämään kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja havaitun kiusaamisen päättymisen seurantaan. Uusien tulosten analysointivaiheessa arvioidaan tarvetta yhdenmukaistaa koulujen kiusaamiseen liittyviä suunnitelmia ja toimintamalleja.

Aloitteen valmistelun yhteydessä pyydetyt lausunnot

Perusopetuksen rehtorit

Rehtorien kanssa on keskusteltu aloitteen valmistelun yhteydessä 7.8.2020 ja lisäksi heillä on ollut mahdollisuus antaa aiheeseen liittyen kirjallinen lausunto. Rehtorit kannattavat mahdollista lisäpanostusta ennaltaehkäisevään työhön esimerkiksi kuraattorien resurssien lisäämistä. Erillistä koulurauha-asiameistä ei rehtorien keskuudessa nähty tarkoituksenmukaisena koulun ulkopuolisena toimijana.

Armfeltin koulun oppilaskunta

Ajatus koulurauha-asiameiestä on hyvää tarkoittava ja kiusaamiseen puuttuminen tärkeä asia. Armfeltin yläkoulun oppilaskunta pitää koulurauha-asiameistä kuitenkin kaukaisena ajatuksena koulurauhan ylläpitäjänä. Koulussa on oppilaskunnan hallituksen mielestä jo opettajien lisäksi riittävästi ammattilaisia, jotka auttavat oppilaita (mm. kuraattori, psykologi, yhteisöohjaaja, psykiatrinen sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, oppilaanohjaajat). Oppilaskunnan hallituksen mielestä tilanne, jossa tämänkaltaista ulkopuolista apua tarvittaisiin, voisi olla sellainen, jossa käännyttäisiin jo poliisin puoleen. Oppilaskunnan hallitus pitää esityksen mukaisen koulurauha-asiameiehen mahdollisuuksia toimia koulurauhan säilyttämisen puolesta vähäisinä koska toiminta ei tapahtuisi koululla, jolloin oppilaat eivät kokisi koulurauha-asiameistä helposti lähestyttäväksi.

Hermannin koulun oppilaskunta

Hermannin koulun oppilaskunnan hallitus tukee aloitteen pyrkimystä puuttua entistä tiukemmin koulukiusaamiseen, mutta suhtautuu kriittisesti

koulurauha-asiamiehen resurssien riittävyteen. Oppilaskunnan hallituksen mielestä koulukiusaamisen ehkäisemiseen ja kiusaustapausten selvittelyyn olisi syytä panostaa enemmän, mutta resursseja tähän tulisi löytyä enemmän koulun sisä- kuin ulkopuolelta.

Moision koulun oppilaskunta

Oppilaskunnan hallituksen jäsenet keskustelivat aloitteesta luokkansa muiden oppilaiden kanssa. Tässä tiivistetysti Moision koulun luokkien kommentteja aiheesta:

- Mikä on asiamiehen todellinen hyöty? Onko hänellä todellisia välineitä ja keinoja tähän tehtävään? Muutama luokka koki asian kokeilemisen arvoiseksi, koska kiusaamista nuorten keskuudessa on niin koulussa kuin vapaa-ajallakin.
- Salossa ja koulussamme toimii jo monia tahoja kiusaamisen kitkemiseksi ja tilanteiden ratkomiseksi.
- Koulurauha-asiamies voisi toimia erityisesti alakouluissa.
- Suurin osa luokista ei nähnyt riittäviä hyötyjä yhden henkilön panoksella.

Perniön yhteiskoulun oppilaskunta

Yhteenvetona koulurauha-asiamiehen tehtävää ei pidetty tarkoituksenmukaisena. Koululla on hyvät toimintamallit kiusaamiseen puuttumiseen, kun se selkeästi havaitaan. Kiusaamiseen liittyviin tilanteisiin liittyy yleensä iso ryhmä nuoria ja asian selvittämisen sekä jatkoseurannan kannalta on tärkeää, että selvittävä henkilö on tuttu. Puhuminen täysin ”vieraalle” asiamiehelle tuntuisi jopa vähän pelottavalta. Tarve voisi tulla kyseeseen, jos luottamus selvittävän opettajan puolueettomuuteen olisi kärsinyt. Mikäli näin olisi, niin silloin koko järjestelmä olisi kelvoton.

Keskusteltiin puhekultuurista ja siitä kuinka hankalaa opettajan voi olla havaita ”kiusaaminen”. Hyvin pienetkin sanat saattavat olla ikävässä tarkoituksessa sanottuja, mutta opettaja saattaa kuvitella tilanteen olleen tavallista nuorison huumoria eikä reagoi siihen. Oppilaskunnan hallitus toteaa, että on tarvetta käydä jatkokeskustelua keskustelukultuurista, jotta tähän ongelmaan pystyttäisiin puuttumaan. On pohdittava missä menevät hyvän maun rajat. Kiusaamisen kokemukseen liittyy arvostuksen puute. Oppilaskunta pitää hyvää ryhmähenkeä erittäin tärkeänä asiana, jotta luokat eivät jakaannu porukoihin.

Nuorisovaltuusto

Salon nuorisovaltuusto ei koe koulurauha-asiamiestä tarpeelliseksi Salon kaupungissa. Nuorilla on paljon pienempi kynnys puhua omalle tutulle opettajalle, joka oikeasti tuntee opiskelijan ja näkee tätä joka päivä, kun taas tuntemattomalle henkilölle, jolla on monia muita oppilaita hoidettavanaan eikä voi päämääräisesti keskittyä vain ja ainoastaan tähän yhteen opiskelijaan. Monesti kiusattu opiskelija saattaa pitää jo omalle opettajalleen puhumista isona kynnyksenä, joten mitä sitten tapahtuu, kun pitäisi puhua henkilölle ketä ei ole koskaan tavannut, eikä tiedä opiskelijan omasta elämästä mitään.

Nuorisovaltuusto kokee, että kaikki resurssit, joita olisi sijoitettavana

koulurauha-asiamieheen, tulisi ennemmin sijoittaa oppilaitoksiin. Oppilaitoksiin niin, että omia opettajia koulutettaisiin paremmaksi kiusaustapauksissa, eli he oppisivat miten tilanteessa kuuluisi toimia. Monet oppilaat voivat kokea, ettei jokainen opettaja ota asiaa joko tarpeeksi vakavasti tai ei muuten vaan tiedä miten tilanteessa tulee toimia. Olisi siis enemmän kuin tärkeää kouluttaa juuri ne henkilöt jotka ovat näiden oppilaiden kanssa jokapäiväisessä kontaktissa, toimimaan haastavissa tilanteissa.

Koulukuraattorit ja – psykologit

Kaupungin toimien tulisi painottua koulukiusaamista ehkäisevään työhön sen sijaan, että resursseja suunnattaisiin jo esille tulleiden ongelmien, kuten koulukiusaamistapausten selvittämistyöhön. Erillisen koulurauha-asiamiehen nimittäminen ja palkkaaminen korjaaavaan työhön, kuten jo tapahtuneiden kiusaamistapausten selvittämiseen, ei näkemyksemme mukaan ole välttämätöntä. Kouluissa toimii lakisääteinen opiskeluhoito, jota kaikki kouluyhteisöön kuuluvat henkilöt toteuttavat omalta osaltaan. Opiskeluhoollolla edistetään oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja turvataan myös varhainen tuki sitä tarvitseville. Rehtorin, opettajien ja ohjaajien lisäksi opiskeluhoillon palvelut antavat tarvittavaa tukea muun muassa kiusaamistilanteiden selvittelyssä. Opiskeluhoillon palvelut voivat myös tukea kiusaajaa ja kiusattua sekä heidän perheitään ja ohjata tarvittaessa muiden palveluiden piiriin. Näkemyksemme mukaan riittävästi resursoituna opiskeluhoito pystyy vastaamaan tarvittavasta koulukiusaamisasioiden selvittelystä ja tuesta kiusaamiseen liittyen. Kouluissa toteutettava yhteisöllinen työ on puolestaan merkittävää kiusaamista ehkäisevää työtä. Kiusaamista ehkäiseviä toimia ovat muun muassa luokkien ryhmätyöt, yhteisöllisyyden sekä oppilaiden osallisuuden vahvistaminen ja koulun omien käytäntöjen kehittäminen.

Turvallinen oppimisympäristö ja koulukiusaaminen ovat oppilaita, huoltajia ja koulujen henkilöstöä puhutteleva asia. Koulukiusaaminen on saanut sosiaalisen median aikana uudet kasvot ja sen hallinta on entistä vaikeampaa. Aloitteen osalta saatujen lausuntojen perusteella toimijat kuitenkin uskovat, että koulun nykyisillä rakenteilla voidaan koulurauhasta huolehtia ja vastata koulukiusaamisen haasteeseen.

Sivistyspalveluiden johtaja:

Opetuslautakunta päättää antaa edellä olevan vastauksen tehtyyn valtuustoaloitteeseen. Lisäksi opetuslautakunta toimittaa valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle sekä ehdottaa, että aloite katsotaan loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Merkittiin, että nuorisopalvelupäällikkö Johanna Paananen oli kokouksen alussa paikalla toimiakseen asiantuntijana asiakohtaan liittyvissä kysymyksissä.

Opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus 26.10.2020 § 415

Vt. kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus merkitsee valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen tiedoksi, ja päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee vastauksen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus 07.12.2020 § 480

Valmistelija: hallintojohtaja Laura Ala-Hannula, laura.ala-hannula@salo.fi, puh. 044 778 2020.

Kaupunginvaltuusto on 6.5.2019 § päättänyt, että aloitteet, joissa on alle 15 allekirjoittajaa, käsittelee kaupunginhallitus. Aloitteet, joissa on yli 10 allekirjoittajaa viedään kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Linjauksen mukaisesti kaupunginhallitus voi todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Vt. kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.